

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

İLKOKUL ÇAĞI ÇOCUKLARDA BAĞLANMANIN EBEVEYN
DÜRTÜSELLİĞİ İLE İLİŞKİSİ

EBRU AKYOL

TEZ DANIŞMANI

PROF.DR.SERMİN KESEBİR

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**İLKOKUL ÇAĞI ÇOCUKLARDA BAĞLANMANIN EBEVEYN
DÜRTÜSELLİĞİ İLE İLİŞKİSİ**

EBRU AKYOL
144102162

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
PROF.DR.SERMİN KESEBİR

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 144102162
Öğrenci Adı Soyadı	: Ebru AKYOL
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Sermin KESEBİR
Tezin Başlığı	: İlkokul Çağı Çocuklarda Bağlanmanın Ebeveyn Dürtüsellliği ile İlişkisi

TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI

Toplantı Tarihi	: 19.01.2018	Saati	: 17:00
Öğrenci Savunmaya	: ☒ GELDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☒ OY BIRLIGI ☐ OY ÇOKLUGU			
☐ Yapılan savunma sınavında adayın başarılı bulunması sonucunda tez KABUL edilmiştir.			
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin DÜZELTİLMESİ için ay EK SÜRE verilmesinin Enstitü Müdürlüğüne önerilmesi kararı alınmıştır. (en fazla 3 ay)			
☐ Yapılan savunma sınavının sonucunda tezin REDDEDİLMESİ kararı alınmıştır.			
Savunmada Tezin Başlığı	: ☒ Değişmedi.	☐ Değişti.	
Tezin Yeni Başlığı	:		
Öğrenci Savunmaya	: ☐ GELMEDI		
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,			
☐ OY BIRLIGI ile REDDEDİLMİŞTİR.			

ile almıştır.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Danışman Üye	Prof. Dr. Sermin KESEBİR	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Sinem Zeynep METİN	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Tuğba Arzu ÖZAL İLDENİZ	

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum ‘‘İlkokul Çağı Çocuklarda Bağlanmanın Ebeveyn Dürtüsellığı İle İlişkisi’’ adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

... / ... /

Ebru AKYOL

TEŞEKKÜRLER

Bu araştırmamda değerli zamanını ayırarak, klinik deneyimlerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Sermin KESEBİR'e ve Yüksek Lisans eğitimimde ve zorlu tez sürecimde, yoğun çalışma temposuna rağmen ilgisini ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Havva Nüket İşiten'e şükranlarımı sunarım.

Bütün hayatım boyunca maddi ve manevi her zaman arkamda duran, hakkını asla ödeyemeyeceğim, hořęörü ve desteğini üzerimden esirgemeyen babam Birol AKYOL'a annem Nesrin AKYOL'a ve kardeşim Mustafa AKYOL' a sonsuz teşekkür ederim.

Her zaman manevi anlamda yanımda olan yakın arkadaşım Simge TEMEL'e, ıkılmazda kaldığım durumlarda yeni bir yol olduğunu fark etmemi sağlayan Büşra YURTSEVEN'e, istatistiksel analizler konusunda vermiş olduğu bilgilerle tezime katkıda bulunan Gül ALPAR'a ve ruhsal süreçlerimde yolumu aydınlatmamı sağlayan psikanalistim Harika YÜCEL ENGİNDENİZ'e teşekkürlerimi sunarım.

Ebru AKYOL

ÖZET

(Ebru, Akyol, Yüksek Lisans, İstanbul, 2017)

İLKOKUL ÇAĞI ÇOCUKLARDA BAĞLANMANIN EBEVEYN DÜRTÜSELLİĞİ İLE İLİŞKİSİ

Bu araştırmada, ilkokul çağı çocuklarda bağlanmanın ebeveyn dürtüsellliği ile ilişkilerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemi İstanbul'da yaşayan n=46 kız ve n=54 erkek çocuk, n=100 anne ve n=100 baba olmak üzere toplamda N=300 okul çağı çocuklardan oluşmaktadır. Okul çağı çocuklarda araştırmanın amaçlarına uygun olarak Kern's Güvenli Bağlanma Ölçeği, Barrat Dürtüsellik Ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan istatistiksel analizler sonucunda, ebeveynlerin dürtüsellik düzeyleri ile çocukların anne ve babalarına güvenli bağlanma düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Bunun yanı sıra, çocukların anneye güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça babaya güvenli bağlanma düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Annelerin dürtüsellik düzeyleri arttıkça çocukların babaya bağlanma düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Annelerin plan yapamama dürtüsellikleri arttıkça babaların plan yapamama dürtüsellüğünün arttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Dürtüsellik, ebeveyn dürtüsellliği, bağlanma, ilkokul çağı

ABSTRACT

(Ebru, Akyol, Master of Science, İstanbul, 2017)

THE RELATION BETWEEN ATTACHMENT OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN AND PARENTAL IMPULSIVITY

In this study, it was aimed to compare the attachment parental of primary school children with parental impulsivity. The sample of the study consisted of n = 46 girls and n = 54 boys, n = 100 mothers and n = 100 fathers living in Istanbul. Kern's Security Scale, Barrat Impulsivity Scale was applied for the purposes of research.

Results of the statistical analysis showed that there was no significant relation between impulsivity levels of the parents and secure attachment levels of the children. In addition, it has been found that as the level of secure attachment of children to their mother increases, the level of secure attachment of children to their father increases. As the levels of impulsivity of the mother increases, the levels of attachment of the children to the fathers increased. As mothers impulsivity of planning increases the level of fathers impulsivity of planning also increases.

Key Words: Impulsivity, parent impulsivity, attachment, primary school,

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEŞEKKURLER	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
ÇİZELGE LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ	ix
1 GİRİŞ	1
2 İLGİLİ LİTERATÜR	3
2.1 BAĞLANMA.....	3
2.1.1 Bağlanma Kuramları	4
2.1.1.1 Bağlanma Kuramcıları	6
2.2 DÜRTÜSELLİK	12
3 YÖNTEM	17
3.1 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI	17
3.2 EVREN ÖRNEKLEM:	17
3.3 SINIRLILIKLAR	17
3.4 VERİLERİN TOPLANMASI.....	18
3.4.1 Sosyodemografik Bilgi Formu	18
3.4.2 Barratt Dürtüsellik Ölçeği.....	18
3.4.3 Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği.....	19
3.5 İŞLEM.....	19
3.6 VERİ ANALİZİ	19
4 BULGULAR	21
4.1 EBEVEYN VE ÇOCUKLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BETİMLEYİCİ BULGULAR	21
4.2 EBEVEYNLERİN VE ÇOCUKLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE ÖLÇEKLERDEN ALDIKLARI PUANLARIN KARŞILAŞTIRILMASI	23
4.3 EBEVEYNLERİN DÜRTÜSELLİK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARIN GÜVENLİ BAĞLANMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER	26
5 TARTIŞMA VE SONUÇ	29
5.1 TARTIŞMA	29
5.2 SONUÇ	32
KAYNAKLAR	33
ÖZGEÇMİŞ	46

KISALTMALAR

N : Örneklem için gereken birey sayısı

ORT : Ortalama

SS: Standart sapma

MİN : Minimum

MAKS : Maximum

t : t testi sonucu elde edilen değer

r : Korelasyon

f : Frekans

\bar{x} : Ortalama

SPSS : Statistical Package for Social sciences

DE: Dikkat Eksikliği

M: Motor Dürtüsellik

PY: Plan Yapamama

Anne DED: Annenin Dikkat Eksikliği Dürtüselligi

Anne M: Annenin Motor Dürtüselligi

Anne PY: Annenin Plan Yapamama Dürtüselligi

Baba DED: Babanın Dikkat Eksikliği Dürtüselligi

Baba M: Annenin Motor Dürtüselligi

Baba PY: Annenin Plan Yapamama Dürtüselligi

Anne GB : Anneye Güvenli Bağlanma

Baba GB : Babaya Güvenli Bağlanma

PD : Parkinson disease (Parkinson hastalığı)

BIS : Barratt Impulsivity Scale (Barratt Dürtüsellik Ölçeği)

KSS : Kern's Security Scale (Kern'in Güvenli Bağlanma Ölçeği)

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Ebeveynlerin ve Çocukların Yaş Ortalamaları ve Standart Sapmaları	22
Tablo 2. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Sınıflara Dağılımları ve Yüzdeleri	23
Tablo 3. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar, Standart Sapmalar ve t testi Bulguları.....	24
Tablo 4. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar, Standart Sapmalar ve t testi Bulguları.....	24
Tablo 5. Ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar ile Çocukların Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne ve Baba Formlarından Aldıkları Puanlar Arasındaki Pearson Korelasyon Matrisi	26
Tablo 6. Ebeveynlerin Dürtüsellik Düzeyleri ile Çocukların Anne ve Babalarına Güvenli Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişki	27

ÖNSÖZ

Bağlanma, bebeğin anne rahminde tutunmaya başladığı andan itibaren başlamakta bebeklik dönemi olarak bilinen 0-2 yaşları. Bebeğin duygusal zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması yeterli değildir.

Bağlanma bakım verenin bebeği ile kurduğu sürekli, istikrarlı, yakın ve samimi ilişki ihtiyacı, tepkilere doğru ve yerinde cevap verme ve temel bakımının olduğu insan doğasının bir boyutudur. Her bebek buna ihtiyaç duyar. Duyulan bu ihtiyaç istikrarsız olduğunda ya da gerçekleşmediği takdirde bakım veren ile bebek arasında sağlıklı bağlanma gerçekleşmemiş olur. Bakım veren ile kurulan bağ bebeğin kişiliğinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır ve bu özellikler hayatının geri kalanında değişime olan direnç oluşturmaktadır.

Bağlanma beklikte başlayıp yaşamboyu sürmektedir. Bakım veren/anne ile kurduğu etkileşim ne kadar önemli ise baba ile de kurduğu etkileşimin bebek açısından önemi büyüktür.

1 GİRİŞ

Bowlby'nin bağlanma kuramı psikodinamik, davranışsal, duygusal, biyolojik ve sistemik öğeleri kapsayan kişiler arası ilişkiler ve iletişimi içeren bir teoridir (Pickover, 2002).

Anne ile çocuk arasında oluşan bağlanma doğumun gerçekleşmesi ile birlikte ilk bir yılı kapsayan bir psikolojik süreçtir (Brockington, 2004).

Annenin bebeğe karşı duyarlı ve ihtiyaçları karşılayan bir imge olması, bebek tarafından bakılmaya değer içsel model geliştirmesini sağlayacaktır. Geliştirilen bu içsel model güvenli bağlanma olarak tanımlanır. Başka bir deyişle çocuk ihtiyaçları karşılanmayan, tepkisiz bir anne figürü karşısında kendini değersiz hissettiği bir içsel model geliştirir. Geliştirilen bu içsel model ise güvensiz bağlanma olarak tanımlanır. (Jeager ve ark., 1999).

Bebeklikte anne ile kurulan ilişki sonucu geliştirilen bağlanma türü bireyin ileriki yaşantısında mizacını, karakterini ve ilişki kurma şeklini etkiler. Bunun yanı sıra geliştirilen bağlanma türü bireyde psikopatoloji gelişimine de sebep olabilir. Oluşan bu psikopatolojiler sonucunda bireyin çevresine ve kendisine yönelik zarar verici davranışların ortaya çıkması muhtemeldir

Ainsworth'a göre (1989) sağlıklı bağlanma kurulabilmesi için anne ile bebek arasındaki ilişkinin duygusal ve duyarlı olması, sürekliliğinin olması, bebeğin ayrılma stresi yaşamaması, ayrılmanın sonucunda tekrar bir araya gelindiğinde bebeğin memnun olması ve kayıp sonucu yas yaşanması gerekmektedir (Goulet ve ark., 1998).

Anne ile bebek arasındaki bağlanma doğumun nasıl geliştiği, annenin babadan yardım alıp almaması, yaşanan hayat deneyimleri, annenin hastanede yatması ya da ruhsal durumu gibi faktörler ile değişebilir. Annenin mesleğinin olup olmaması, yaptığı işten maddi veya manevi tatmin duygusu, annenin depresif duygudurumu anne ile bebek arasındaki ilişkiyi oldukça etkilemektedir. (Figueiredo ve ark., 2008; Figueiredo ve ark., 2009; Matthey ve ark., 2008; Fisher ve ark., 2004)

Annenin ruh sağlığı anne ile bebek arasındaki bağlanma s¼recini ve biçimini oldukça etkileyen bir faktördür. (Brockington, 2004; Reck ve ark. 2004).

Çocuk için her yaşta iyi bir aile çocuk bağlanmasının oluşabilmesi için anne ile birlikte babanın rolü de oldukça önemlidir. (Pruett, 1998).

2 İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına ilişkin literatürde yer alan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1 BAĞLANMA

Bağlanma bebeğin doğumunun gerçekleşmesi ve anne ile bebeği bir arada tutan göbek bağıının kesilmesinin hemen ardından, bebek ile annenin; artık anne karnında olan bağlanmadan farklı olarak duygusal ve sosyal bir etkileşime girmesidir (Çelen, 2008).

Bağlanma süreci iki taraflı olarak, karşılıklı ihtiyaçlara cevap verilmesiyle gelişir. Yeni doğmuş olan bebek hayatta kalabilmek ve yaşamını sürdürebilmek için (beslenme, vücudun hijyenik bakımı, dış tehlikelerden korunma) anneye ihtiyacı vardır (Kantarcı,2009).

2.1.2. BAĞLANMA SÜRECİ AŞAMALARI

Bowlby (1969) tarafından bebeklik dönemi bağlanma süreci şu aşamalarla açıklanmaktadır:

- a- Doğum- 2. Ay: Bu dönemde bebek sesinden ve kokusundan annesini tanır. Yabancı biriyle karşı karşıya kaldığında büyük tepkilerde bulunmaz. Bebeğin bu dönemde yakınlığı korumaya dair hedefleri oluşmamıştır bunun yerine bakımverenle yakınlığını arttırma çabası ön plandadır.
- b- 2-7 Ay: Bu dönemde bebek çevresindeki herkesin ilgisinin kendisinde olmasını ister ve bakım verenden ayrıldığında stresli bir duygu durum sergilemez. Bu dönem bebeğin daha çok çevresindeki kişilere karşı güven duygusu geliştirmeye çalıştığı dönemdir. Bebek davranışları ile çevresindeki insanları etkilediği ve ihtiyaçlarının çevresindeki insanlar tarafından fark edildiğini algılamaya başlar. Bir yandan da kendisine en yakın gördüğü kişi ve ona duyarlı davranan bakım vereni bebek için önemli bir yer tutmaya başlamıştır.

- c- 7-24 Ay: bu dönemde bebek, bakım verenden ayrılma endişesi ve çevresindeki yabancılara karşı kaygı duymaya başlar. Bebeğin çevreyi keşfetme sürecinde bakım veren güvenli imge konumunda olmalıdır.
- d- 24 Ay: Bebek ayrılığı bu evrede yaşar ve kavrar: ve evre ile birlikte ayrılıklar tolere edilmeye başlanır. Bebek düşünsel gelişim sayesinde ayrılma ve bir araya gelme sebeplerini anlamlandırmaya başlar. Artık “ötekinin” ihtiyaçları da göz önüne alınmaya başlanır. Her ayrılık yaşantısında bebek ile anne arasındaki bağlanma ve yakınlık davranışları (hoşça kal öpücüğü, bedensel bay bay ifadesi) görülür. Bebekte bağlanma davranışı altıncı aydan itibaren oluşmaya başlar ve yirmi dördüncü aya kadar devam eder. Bu dönemin ardından bebek bakım vereni ve çevresindeki diğer insanlarla karmaşık yapıda bazı ilişkilere girebilmektedir. Bowlby’ ye göre, bakım veren ile bebek arasındaki yakınlık, bebeğin çevresini keşfederken yararlanabileceği “güvenli bir temel” ve tehlike anında korunabileceği “sağlam bir sığınak” işlevi görür. Bakım verenin ulaşılabilir olması tehdit anında bağlanma sistemini otomatik olarak etkinleştirir. Bu durumda, bakım verenin bebeğe göstereceği tepkilerin durumuna bağlı olarak etkinleşen bağlanma sistemi ya bakımveren ile temasın yeniden kurulmasını ve ilişkinin onarılmasını kolaylaştırır ya da sonuçta bebekte kaygı ve huzursuzluk yaratacak olan ayrılığı protesto tepkileri ortaya çıkar (Sümer ve Güngör, 1999).

Kişiler arası ilişkiler, sosyal uyum, kişilik üzerine psikanalitik kuram ve gözlemsel-deneysel araştırmalar arasında bir bağ oluşturan ‘‘ Bağlanma teorisi’’ depresyon, anksiyete, öfke ve duyguları sağlıklı olarak ifade edememe gibi kişilik patolojilerini açıklayabilmek amacıyla John Bowlby ve Mary Ainsworth’un Freud ve Psikodinamik kuramcılardan etkilenerek geliştirdi bir kişilik gelişim kuramıdır (Bretherton, 1992).

2.1.1 Bağlanma Kuramları

Bowlby (1973) bağlanmayı, bireylerin kendileri için değerli gördükleri insanlara karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar olarak ifade etmektedir. Duygusal bağ kurma gereksinim ve eğilimi bebeklerin yaşamlarını

sürdürebilmeleri için gereklidir ve gelişimsel yönden işlevsel olan “bağlanma sisteminden” söz eder.

Bowlby, (1969) bağlanmayı; bebeğin stresli olduğu durumlarda bir figürün yakınlığını aradığı ve yakınlığın sürekliliğini arzuladığı duygusal bağ ihtiyacı olarak tanımlamıştır. Bağlanma sistemini oluşturan bebeklerin bakım verenleri ile arasında dört adet duygusal davranış dizesi vardır;

- Yakınlık kurma isteği ve yakınlığın sürekliliğini isteme
- Ayrılığa karşı çıkma, ayrılığa protesto
- Bebeğin çevreyi keşfetmek için bakım vereni güvenli üs imgesi olarak kullanma
- Güven ve destekleme beklentisini karşılayan bakım vereni melce (sığınak) durumunda hissetmesi (Mikulincer ve Erev 1991, Shaver ve Mikulincer 2004).

Bağlanma Kuramı da yeni doğmuş bebeğin içgüdüsel olarak, bağlanma sistemi içerisinde hayatını devam ettirebilmek için daha güçlü ve tecrübeli bir bağlanma imgesine gereksinim duyar. Bebek etrafında olanları anlama ve keşfetme esnasında güvende hissetmediği durumda anne korunabileceği bir “güvenli üs” vazifesi görür (Güngör, 2000).

Bakım verenin, ihtiyaç duyduğu her anda koruyucu, kollayıcı bir biçimde bebeğin yanında olması, bebekte zihinsel bir imge olarak “güvenli üs” oluşumuna yardımcı olur (Waters ve Waters, 2006). Bebeğin bu “güvenli üs” imgesini sağlıklı bir biçimde oluşması için annesinin onunla içten ve tutarlı temasına (ilişkisine) ihtiyacı vardır (Bretherton, 1992). Bebek anlamlandıramadığı bir nesne ile karşılaştığında, tehlike hissettiği ya da annesi, bakım sağlayan nesnenin yokluğu gibi tehdit edici bir durum ile karşı karşıya kaldığında ihtiyacı olan güvenli üssün sürekli ve tutarlı varlığından emin olmak ister (Ainsworth, 1989). İçten ve tutarlı bağlar kurma gereksinimi bebeğin yaşamını devam ettirebilmesi için bebeği kapsayıcı olan “Bağlanma Sistemini” oluşturur. Bu nedenle bebek ile anne ilişkisinin sürekliliği bağlanma sisteminin korunması için önemlidir. Bebek bakım verenin yokluğu ile karşı karşıya kaldığında bağlanma sistemi etkin hale gelir. Bağlanma sistemi etkin hale geldikten sonra ilk tepki olarak; anne tarafından dokunsal temas kurulur ve bağ onarılarak güven oluşumu gerçekleşir. İkinci tepki

ise dokunsal temasın kurulması fakat yetersiz kalması ile endişe ve tedirginliğin sonucu olarak bebek ayrılığı kabullenmez ve protesto eder.

Bowlby (1969, 1973) yeni doğan ve primat yavrularının bakım verenin yokluğu ile karşı karşıya kaldıklarında verilen tepkilerin evrensel olduğunu söylemiştir. Yeni doğanlar ve primat yavruları bakım verenin yokluğu karşısında üç ayrı tepki dizesi göstermektedirler. Bunlar;

- Karşı çıkma, protesto (protest). Anneden ayrıldığı için ağlayan bebeğin kendisini sakinleştirmeye çalışanlara karşı koymasındadır.
- Çaresiz kalma, umutsuzluk (despair): Anneden ayrılığı yaşayan bebek ağlama gibi üzüntü tepkilerinin işe yaramaması sonucu çaresiz kalır ve umutsuzluk duygusuna kapılır.
- Kopma (detachment): Anne geri gelmeyince bebek umudunu kaybeder, arayıştan vazgeçer ve bağlanma imgesinden kopar. Anne geri geldiğinde bebeğin artık ilgisi yoktur ve yeni bağlanma gerçekleştireceğinde bir hayli anksiyetesi olur (Hazan ve Shaver, 1994).

2.1.1.1 Bağlanma Kuramcıları

2.1.3.1.a. John Bowlby

Çocuk ve ebeveyn ilişkisine oldukça önem veren İngiliz psikiyatr John Bowlby 2. Dünya savaşının ardından bakımevlerindeki çocuklarla yaptığı çalışmaları ve gözlemleri sonucu “bağlanma kuramını” oluşturmuştur. Bowlby, 1944 yılında yayınlanan “Kırk dört çocuk hırsız: Kişilikleri ve Hayatları” çalışmasında, çocukların birincil bakım verenlerinden erken dönemde ayrılmaları ile suçluluk duygusu hissetmeleri arasında olumlu, güçlü bir ilişki olduğu kanısına ulaşması sonucu bu ilişkiyi analiz etmeye yönelik ayrıntılı araştırma yapmaya koyulur. Bowlby bakımevlerinde bulunan, bakım verenlerinden uzun süreli olarak ya da tamamı ile ayrılmış olan çocuklar üzerinde gözlem yapmıştır. Bu gözlem sırasında dikkat edilmesi erken iki unsur vardır. Bunlardan birincisi çocukların bütün ayrılık biçimlerine verdikleri tepkiler birbirlerine oldukça benzer şekildedir. Farklılık göstermeyen bir ardılıkla; önce ağlama davranışı sonrasında çocuğun

çevreyi araştırması, çocuğa sakinleşmesi için başkaları tarafından sunulan çabaları direnç göstererek reddetmesi ve son olarak üzüntünün yoğun olduğu umutsuzluğun ardından da duygusal bağların kopması görülmektedir. İkinci olarak; kısa süreli ayrılıkların etkilerinin oldukça uzun sürmesidir (Hazan ve Shaver, 1994).

Nesne ilişkileri öğrencisi olan Bowlby, teorinin dogmatik olduğunu ve psikopatolojinin ilerlemesi için çevresel faktörlerin göz önünde bulundurulmadığını öne sürmüştür. Çocuk ve ergen suçlular üzerinde gözlem ve çalışma yaparken, bebeklerin erken dönemde annelerinden ayrı olduklarını keşfetmiş ve sürdürdüğü araştırmaların sonucunda bebeklerin annelerine sadece temel ihtiyaçlarından biri olan beslenme ihtiyacını karşılandığı için sevdikleri iddiasına karşı bir teori ortaya koymuştur (Bowlby, 2012).

Ortaya koyduğu Bağlanma Kuramı çeşitli gelişim basamaklarının eklektik bir birleşimi olsa da Freudyen analitik bir temeli vardır. Ve çocuğun duygusal gelişimi ön planda olduğu, kuramın esas noktasının ise annenin bebeği için dış dünyayı keşfedebileceği ve gereken emniyet duyguları sayesinde geri dönebileceği güvenli bir üs oluşturmasıdır

Bowlby, ilk makalelerinde (1951) iyi bir psikolojik gelişim için bebek ve erken çocukluk dönemlerindeki bireylerin anneleriyle samimi, olumlu ve sürekliliği olan bir ilişkinin gerekliliğini öne sürmektedir. Bağlanmanın asıl amacı içgüdüsel ihtiyaçların giderilmesidir. Bowlby' nin bağlanma kuramı psikodinamik görüşler, nesne ilişkileri ve nedensellik üzerine kurulmuş bebeklik ve çocukluk dönemlerini zemininde oluşturulmuş bir kişilik gelişim teoridir. (Kesebir ve ark., 2011).

Birey için bağlanmanın önemini yansıtan üç temel görevi vardır; fiziksel biyolojik ihtiyaçların karşılanması, hayata bakış açısına dair güvenli bir çerçeve oluşturma ve dış dünyayı keşfi esnasında anneyi güvenli bir üs olarak benimseme. Bowlby bebeğin bu ihtiyaçlarının gerekli seviyede karşılanmaması sonucu benlik algısının bağlı olduğu bir takım psikopatolojilerin oluşacağını ortaya koyar bu durumda annenin bebeğe sağladığı güvenli ortam hissi bebeğin dış dünyayı deneyimleme algısını büyük oranda etkiler.

Bowlby söz konusu teoride nesne ilişkileri teorisiyle Darwin'e ait düşünceleri bir arada toplamıştır. Yakın ilişkiler kurma ve yakınlık isteme yönünde herkes için geçerli olan bir eğilimin mevcut olduğunu ve bunun bebeklik döneminden itibaren başlangıç ve gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bağlanma kavramını bebeğin annesine karşı beslediği, daha çok doğuştan gelen, biyolojik zarflarla yönlendirilen, sosyal ilişkilerin temelini oluşturan, gülme, ağlama, emme gibi davranışlarla ortaya çıkan ve ilerleyen yaşlarda kurulacak ilişkiler için temel hazırlayan bir ilişki olarak açıklanmıştır (Kesebir ve ark., 2011).

Bowlby'e göre, bebeğin kurduğu ilk ilişki, bebeğin ihtiyaçlarının giderilmesi, duygusal olarak doyurulması, güvende hissedebileceği bir ortam sunulması sonucu bebek bakımvereni ile kurduğu güvenli bağlanma neticesinde kabul gören, kendini sevmeye değer görerek, önemli olduğunu fark eder aynı zamanda çevredeki insanları ve dış dünyayı güvenilir olarak algılar (Zerenoğlu, 2011).

Anne bebeğin bağlanma ihtiyacını karşılayan bir öteki 'öteki' olarak da tanımlanabilir. İlk dönemlerde anne ile kurulan ilişki çocuğun kişiliğinin büyük bir kısmını oluşturmakta ve bu kısımlar ömür boyu değişiklik göstermeye karşı tepki göstermesine sebep olabilir (Carver ve Scheier, 1998).

Bowlby, çocuk psikanalisti olduğundan dolayı çocukluk döneminde psikopatolojiyi etkileyen nedenleri araştırmıştır. Bowlby'e göre, çocuğun sağlıklı gelişiminin temelinde anne ile kurulan güvenli bağlanma ilişkisi vardır. Bağlanmanın ara ara sekteye uğraması ve yanlış gelişmiş bağlanma ilişkisi zihinsel hastalıklara ve kişilik bozukluklarına neden olur. Mesela Bowlby'e göre güvensiz bağlanma şekli nevrotik kişilik zeminini oluşturur.

Anne ile bebek arasında kurulan ilişkinin şekli ayrıntılı bir biçimde incelendiğinde, bağlanma şekillerinin yetişkinlerin ve çocukların psikopatolojik tablolara yol gösterici olmasında Bowlby'nin Bağlanma Kuramının yardımcıları bir hayli yüksektir.

2.1.3.1.b Mary Ainsworth

Ainsworth (1989) ‘‘bireyin içsel düzeninde görüngen gerektiren nitelik’’ olarak açıklamıştır. Ainsworth, Bowlby’nin Bağlanma imgesi kavramına; bebeğin dış dünya keşfini güvenli bir biçimde yapabileceği hakkında önemli katkılar sağlamıştır. Ainsworth, bebeğin anneye verdiği işaretlere karşı annenin anlamlandırması ve bu kapsayıcı işlevin bağlanma imgelerinin oluşumu üzerinde etkileri olduğu fikirlerini ortaya koymuştur (Bretherton, 1992).

Ainsworth (1989) anne ve bebekleri daha ayrıntılı gözlemlemek amacıyla öğrencileri ile beraber ev ziyaretleri gerçekleştirmiştir. Bu ev ziyaretlerinde bebeklerin kurduğu göz teması, gülümseme, ağlama ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarını ve annenin bu ihtiyaçları nasıl karşıladığını içeren anne, bebeğin etkileşimlerini incelemiştir.

Doğum gerçekleşikten 12. Hafta sonra Ainsworth’un ‘‘yabancı ortam (strange situation)’’ deneyi uygulamak amacıyla anne ve bebekler laboratuvar ortamında alınmıştır. Yabancı ortam deneyinde bebek annesinden ayrı olarak 8 dakika boyunca bir yabancı ile kalır. Bu sekiz dakikalık zaman diliminde bebeğin anneden ayrılması ve anne ile bir araya gelmesi sonucu ortaya çıkan tepkileri ve annelerini ne kadar ‘‘güvenli üs’’ olarak algıladıkları incelenir.

Ainsworth ve arkadaşları, yürüttükleri araştırmada bağlılık türleri geliştirmişlerdir (1978). Bu bağlanma türleri; güvenli bağlanma (secure attachment), kaygılı-karasız bağlanma (anxious-resistant attachment) ve kaygılı-kaçıngan bağlanma (anxious-avoidant attachment) bağlanma olarak üç gruba ayrılır. Kaygılı-karasız bağlanma ve kaçıngan bağlanma güvensiz bağlanmanın içerisinde iki gruba ayrılmıştır.

- 1.) Güvenli Bağlanma (secure attachment): Güvenli olarak adlandırılan temel bağlanma imgesi gösteren bebekler anneden ayrılma esnasında beklenen gerilimi yaşarlar, annenin yokluğunda düşük düzeyde stres belirtisi göstermiş, anneye biraraya geldiğinde sevinçli, mutlu bir karşılama gözlemlenmiştir.
- 2.) Kaygılı-Karasız Bağlanma (anxious-resistant attachment): Kaygılı-karasız bağlanma imgesi gösteren bebeklerde anneden ayrılırken oldukça yoğun üzüntü

eşliğinde ayrılamama, annenin yokluğunda anksiyete göstermişler, anne ile biraraya geldiğinde anneyi reddeden öfkeli, dirençli davranış gözlemlenmiştir.

- 3.) Kaygılı-Kaçınan Bağlanma (anxious-avoidant attachment): Kaçınan bağlanma imgesi gösteren bebekler ise anneden ayrılırken sakin hatta tepki göstermemeleri gözeçarpar. Anneyle biraraya geldiklerinde yakınlığı reddeden, uzaklaştırıcı davranışlar gözlemlenmiştir. (Ainsworth, 1989; Campos, Barrett, Lamb, Goldsmith ve Stenberg, 1983).

Ainsworth (1989)'un tanımıyla emniyetli bağlanma, bebeğin güvenli bağlanma imgesi oluşturması, psikolojik gelişimi için oldukça önemlidir ayrıca annenin bebeğe sıcakkanlı, samimi, duyarlı ve ihtiyaçlarını gidermeye yönelik davranışları güvenli bağlanma imgesinin oluşumunda etkili bir rol oynar. Güvenli bağlanma imgesinin sağlıklı duygusal gelişimin bir kaynağıdır. Bebek için tüm ihtiyaçlarını karşılayan “ötekinin” sürekli olarak yanında olması, oldukça güven verir, bu güven duygusu ileriki yaşamında tatmin olabileceği ilişkiler kurmasına zemin hazırlar.

Deneyin sonuçlarına göre sadece gözlem aracılığı ile yapılan sınıflandırma doğru olmayacağından; bebeğin doğuştan getirdiği özellikler ile birlikte çevresel etkileşimi sonucu oluşan kişilik özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle güvenli bağlanma imgesi oluşturan bebeklerin anneleri; bebeğin gereksinimlerine uygun yanıtlar verebilen, ağlama davranışına karşı kapsayıcı ve duyarlı olabilen, bebeği hızlı ve etkili bir biçimde sakinleştiren annelerdir. Kararsız bağlanma oluşturan bebeklerin annelerinin tutarsız tepkiler içeren bir iletişim şekli olduğu, Kaçınan bağlanma imgesi geliştiren bebeklerin annelerinin ise duygusal bağ kurmakta zorlanılan, bebeği ihmal eden, mesafeli davranışlar sergiledikleri görülmüştür. Annenin bebek ile kurduğu ilişki bağlanma imgelerini oluşumunda tek başına etkili olmadığından, bebeğin mizaci özellikleri de bağlanma imgeleri üzerinde etkilidir (Tüzün ve Sayar, 2006).

2.1.3.1.c. Donald Winnicott

Bowlby tüm bağlanma imgelerinin; gözlemlenebilmesi, ölçülebilmesi, değerlendirilebilmesi ve ilişkilendirilebilmesi açısından nitelikli olduğunu düşünür. Winnicott ise aynı problemleri soyut kavramlarla, ruhsal dünyanın

açısından ele alır bu nedenle anlaşılması oldukça zor bir kuramcıdır. Winnicott'un klinisyen olarak daha çok ağır psikopatolojik vakalarla ve çocuklarla çalışması "kendilik" ve "kendilik duygusunun gelişimi" üzerine araştırma yapmaya yöneltmiştir

Bowlby ile Winnicott'un bebek ile anne arasındaki iletişimine ve bu iletişimde oluşan yanlışlara dair görüşleri birbirine oldukça benzerdir. Winnicott, annenin büyümekte ve gelişmekte olan bebeğin gereksinimlerini anlamlandırmak adına empati oluşturabileceğini ve anne aracılığı ile "çevreye tutunma" kavramı oluştuğunu savunur. Bebeği ile doğru iletişim içerisinde olan anne; bebeğinin nesne devamlılığının hangi aşamasında olduğunu ve ayrı kalma kapasitesinin farkındadır. Bu farkındalık doğrultusunda anne bebeğin, annenin yakınlığından kuşku duymasına olanak verecek uzunlukta bir yalnızlık içinde olmasına izin vermemelidir (Tüzün ve Sayar, 2006).

Winnicott'un klinisyen olarak daha çok ağır psikopatolojik vakalarla ve çocuklarla çalışması "kendilik" ve "kendilik duygusunun gelişimi" üzerine araştırma yapmaya yöneltmiştir.

Çocuğun kendilik algısı annenin bebeğe "kucaklayıcı ortam" sunması sayesinde bütünlük kazanır. Annenin çocuğuyla ilgili ne kadar sağlam, bütünlüğe sahip bir tasarımı varsa çocuğunda kavrayacağı kendilik tasarımı o denli bütünlük içerisinde olur. Çünkü çocuğun kendilik algısını oluşturacak temel deneyimler bütünlük sağlamış, dağınık olarak bulunur (Winnicott ve Donald, 1998).

Winnicott'un üzerinde durduğu önemli bir diğer kavram "yalnız kalma kapasitesidir". Annenin tek görevi bebeğin ihtiyaçlarını beklenen zamanda karşılamak değildir. Bebeğin yalnız kalabildiği, sakinlikle kendi başına kalabildiği süreçlerin anne tarafından talep beklenmeden, desteklenmesinin kendilik algısının gelişimine olumlu etkisi vardır. Annenin bebeği ile iletişime geçmesi ve tüm gereksinimlerini zamanında karşılaması ile oluşan "tümgüçlülük yanılması" zamanla basamaklar halinde kırılmaya başlar böylece bebek gerçeklik ilkesine doğru yol almaya başlar ve gereksinimlerini karşılayanın artık kendisi olmadığı bilincine varır. Aslında annenin mecbur kalarak gerçekleşen yetersizlikleri, bu geçişe yardımcı olur. Bu minimal yıpranmalar aracılığı ile çocuk dış dünyanın

gerçekliklerini farkına varır. Winnicott'un "kapsayıcı anne" kavramı ise annenin bebeği "tutma" özelliği sayesinde oluşur. Bebeğin doğumdan sonra oluşan kaygılarını annenin anlamlandırıp yatıştırması gerekir. Annenin sınırları tutarlı bir şekilde belirleyip, bebeğin ihtiyaçlarının farkında olarak gerçeklik ilkesini aktarmalıdır. Bu adımları tamamlayarak "yeterince iyi anne" olmalı aksi takdirde kapsayıcı işlevlerin yerine getirememesi bebekte yıkıcı ve kalıcı zararlar bırakabilir hatta nevroza varan psikopatolojik durumlar görülebilir. (Tüzün ve Sayar, 2006).

2.1.3.1.d. Margaret Mahler

Mahler ve Stern anne- bebek arasındaki ilişkiye ve bebeklerin doğumun ardından ilk üç yıl kendilik gelişimi, kişilik bozuklukları sebep olduğu gelişimin duraksaması üzerine önemli araştırmalar yapmıştır. Bu çalışmadaki gözlemler "intrapşik yapıya" ait varsayımlar ortaya atması nedeniyle, psikanalitik evrenin çekirdeğini oluşturmuştur. İntrapşik yapı; sözkonusu benlik algısının temelidir, nesne temsilinden ayrılmış olan bir benlik temsilinde oluşmaktadır. Çocuğu büyüklük ve her şeye kadirlik yani tümgüçlülük duyguları etkisiz hale getirilmiş, birbütün oluşturulmuştur. bireyin kendilik algısının oluşumu başkaları ile iletişim deneyimleri sayesinde oluşmaktadır.

Mahler (1975) gözlemlerine ait intrapşik varsayımlar gelişimini üç grupta tanımlamıştır;

- Otistik dönem (0-2 ay)
- Sembiyotik dönem (3-18 ay)
- Ayrılma-Bireyleşme dönemi (18-36 ay) (Masterson F.J. 2008)

2.2 DÜRTÜSELLİK

Dürtü; içsel gerginliği ortadan kaldırmak üzere kişiyi harekete geçirmeyi destekleyen ya da içsel gerginliğin sebep olduğu ve o anda doyurulması için harekete geçiren güçtür. Dürtü denetimi ise kişinin içinden gelen bir dürtüye ya da harekete geçme isteğine karşı koyabilme ya da bütün bunları geciktirebilme yetisi olarak tanımlanmaktadır. Dürtüsellik; planlama yapmadan, amaçlamadan,

düşünmeden, hızlı bir şekilde eyleme geçme; davranışın olası sonuçlarını, kendisine ya da çevresine gelebilecek zararı öngörememe; çoğunlukla riskli davranışın tercih edilmesi; motor inhibisyonun yetersiz olması; ödülü erteleyememe, gelecekteki daha faydalı ödülün yerine küçük ve yetersiz de olsa en yakın süredeki ödülü tercih etme gibi durumlar içermektedir.(Stalh ve Munther, 2013)

Dürtüsellik, önceden düşünmeksizin veya bilinçli olarak karar almaksızın hızlı eyleme geçme; yeterince düşünmeden davranma ve benzer yetenek ve bilgiye sahip kişilerden daha az düşünerek eyleme geçme eğilimi olarak tanımlanabilir (Moller ve ark., 2001).

Dürtüsellik; kişinin davranışlarının sonuçlarını öngörmesine fırsat tanımayacak kadar hızlı eyleme geçme ile karakterize, biyolojik kökenleri olan bir kişilik özelliğidir (Herpertz, Sass, 1997; Heath, Cloninger, Martin, 1994). Dürtüsel kişiler çoğunlukla aşırı risk almakta, ortama uygun olmayan ve olumsuz sonuçlar doğuran davranışlarda bulunmaktadır (Herpertz ve Sass, 1997).

Moeller'e göre dürtüsellik;

- a) Davranışın olumsuz sonuçlarına duyarlılıkta azalma,
- b) Bilginin işlenmesi tamamlanmadan önce uyarana hızlı, plansız tepki verme
- c) Uzun dönem sonuçlara önem verme eksikliği olarak tanımlanabilir (Moeller ve Barratt, 2001).

Patton ve arkadaşları ise dürtüsellığı motor dürtüsellik, dikkat dürtüsellığı ve plan yapamama dürtüsellığı şeklinde 3 bölümde ele almışlardır (Patton ve ark., 1995). Barratt ve Patton tarafından dürtüsellik; nörofizyolojik temele dayanan, davranışın bağlam ve sonuçlarına uymada yetersizlik olarak tanımlanmaktadır (Barratt & Patton, 1983).

Daruna ve Barnes (1993)'a göre dürtüsellik prematür, uygunsuz, istenmeyen ve zararlı sonuçlar doğuran davranışlar bütünüdür. Fikir yürütme; karar vermeden önce çevresel bilgiyi toplamak ve değerlendirmek, hazzı erteleme; daha büyük ve daha sonra gerçekleşecek haz için hemen şimdi alınacak küçük hazzı ertelemek ve tepki baskılama; motor tepkiyi daha uygun bir ortamda

gerçekleştirilmek üzere durdurmak gibi yetilerin tamamı ya da bir kısmı, kişide yüksek dürtüsellik düzeyi söz konusu olduğunda bozulmaktadır. Bu üç özellik birlikte düşünüldüğünde dürtüsellik kişinin amaca yönelik davranışlar serisini tamamlayamaması ve değişen çevre koşullarını fark edip yeni ortama uyum sağlayamamasıyla sonuçlanmaktadır (Daruna ve Barnes, 1993).

Hollander ve Evers dürtüsellüğün davranışın ölçülebilir bir özelliği olduğunu ve sabırsızlık, dikkatsizlik, risk alma, heyecan ve haz arama, yaşanan travmanın beklenenden az hissedilmesi ve dışa dönüklük gibi çeşitli şekillerde karşımıza çıkabileceğini vurgulamışlardır (Hollender ve Evers, 2001).

Başka bir ifadeyle dürtüsellik, ortama uygun olmayan veya aşırı riskli, olgunlaşmamış, iyi planlanmamış ve çounlukla istenmeyen sonuçlara yol açan çeşitli davranışları içerir (Hollender ve Evers, 2001).

Dürtüsellik tek bir hareket değil, davranış örüntüsünün bir parçası bir yatkınlıktır. Dürtüsellik çok sayıda psikiyatrik bozukluğun çekirdek belirtilerinden biridir (Aron ve ark., 2004).

Dürtüsellik, "dürtüsel bireye veya başkalarına verilen bu reaksiyonların olumsuz sonuçlarına bakılmaksızın iç veya dış uyaranlara yönelik hızlı, planlanmamış reaksiyonlara karşı bir yatkınlık" (Moeller ve ark., 2001) birçok kişiyi etkileyebilecek önemli bir kişilik özelliğidir İnsan hayatının yönleri. Çalışmalar, yüksek dürtüsellüğün suç riskiyle ilişkili olduğunu belirtmektedir (Lynam ve ark., 2000).

Tanı ölçütü olarak dürtüsellik; birçok hastalığın içerisinde yer almaktadır. Dürtüsellikle karakterize ruhsal bozukluklar çocuk ve erişkinlerde farklı gruplarda bulunmaktadır (Garland ve Hallahan, 2006).

Davranışsal yönden dürtüsellik; kötü kavramanın sonucu olan, zamansız ifade edilmiş, gereksiz risk taşıyan ve uygun olmayan durumlar ve sıklıkla istenmeyen sonuçlara neden olan; büyük ve gecikmiş ödüllerden çok küçük ama doğrudan ödüllerin, büyük ve gecikmiş cezalarının yaygın bir eylem olarak tanımlanmaktadır (Evenden, 1999; Ho ve ark., 1998).

Barratt'a (1985; 1994) göre dürtüsellik tepki baskılama hatalarını, hızlı bilgi işleme sürecini, yenilik arayışını ve hazzı erteleme kifayetsizliğini de içeren çok boyutlu bir kavramdır. Dürtüselligi ön planda olan bireylerin en belirgin özellikleri davranışlarının olumsuz sonuçlarını göz ardı etmeleri ve çevresel uyarana, bilgi işleme kapasitesini ve olayları yargılama gibi süreçleri plansız ve hızlı bir şekilde yanıt vermeleri ve bu durumda sabır gösterememeleri söz konusudur (Barratt,1985;Moeller ve ark., 2001). Barrat ve arkadaşları (1995), dürtüsel davranışın üç ögeyi içerdiğini belirtmektedir:

- Motor Dürtüsellik (düşünmeden hareket etme),
- Dikkat Dürtüselligi (göreve odaklanmada yetersizlik) ve
- Plan Yapmama Dürtüselligi (gelecekte daha çok bugünle ilgilenme) (Patton ve ark., 1995).

Bu model Bechara'nın modeline oldukça benzemektedir. Bechara'ya göre 'motor dürtüsellik' potansiyel tepkilerin engellenmesi ile ilişkilidir, 'karar verme' bilişsel dürtüselligin önemli bir parçasıdır. Bu iki dürtüsellik alanı işlevsel ve yapısal olarak farklılık göstermektedir. Ayrıca bilişsel ve motor dürtüsellik nöral bölgelere bakıldığında farklı alanlardan kaynaklanmaktadır. Bechara'nın modeline göre bir başka dürtüsellik tipi olarak işleyen bellekle ilişkili ve odaklanılan görev üzerinde işleyen bellekteki gereksiz bilgiyi engelleme kapasitesinde bir takım güçlükler görülür. Bu dürtüsellik tipi prefrontal korteks ile ilişkili olup Barratt'ın dikkat dürtüselligi açıklamasıyla çokça benzerlik gösterir (Bechara ve ark., 2000).

Dürtüselligi oluşturan 3 temel bilişsel durum vardır. Bunlar;

- a) Ödüllendirmeyi Öteleyememek: Dürtüsel bireyler kararlarını alırken anında ödüllendirme geri bildirimini alacak şekilde oluşturur.
- b) Çeldirici Uyarılar Karşısında Dayanıksızlık (Diskraktibilite): Odaklanılması beklenen bir işe uzun süre dikkatini verememe.
- c) Disinhibisyon: Kültürel değerler ve yasaklara uyulmayan davranışların, durdurulamamasıdır. Hareketlerin kontrolünün sağlanmasında yardımcı olan utanma duygularının oluşmamasıdır (Hollander ve Stein, 1998).

Dürtüselligi tek boyutlu bir kişilik özelliği olarak ölçmek için inşa edildi, ancak daha sonra çeşitli boyutları içerecek şekilde değiştirildi ve geliştirildi

(Patton, Stanford, & Barratt, 1995). Mevcut Barratt ölçeği olan BIS-11, dürtüselliğin üç geniş boyutta bir yapı olduğunu önermektedir: motor, planlama ve dikkat dürtüselliği. (Stanford ve ark., 2009).

Corruble ve arkadaşlarının (2003) yaptıkları araştırmada BIS (Barratt Impulsivity Scale) kullanılmıştır. Dikkat dürtüselliği, plan yapamama dürtüselliği ve motor dürtüselliği artmış, depresif epizotu olan bireyler görülmektedir.

Geçtiğimiz on yıl içinde hem psikiyatri hem de somatik hastalıklar içerisinde çeşitli hastalık durumlarının önemli bir bileşeni olarak dürtüsellik üzerinde giderek artan bir odak noktası olmuştur. Buna depresyon ve anksiyete, kişilik bozuklukları, etanol ve uyuşturucuya bağlı davranış, Parkinson hastalığı (PD), baş ağrısı bozuklukları ve beyin hasarı ve bunama ile ilgili bozukluklar dahildir. Dürtüsellik, kontrol popülasyonlarında, hem genç hem de yaşlılar da dahil olmak üzere bir kişilik belirleyicisi olarak çok değişkendir (Jonas ve ark., 2016).

Dürtüsellik, kişiliğin majör sistemlerinde mutlaka ve mutlaka davranışın önemli bir belirleyeni olarak ortaya çıkar (Whiteside ve Lyman, 2001). Yargıç ve arkadaşlarına (2011) göre ise dürtüsellik psikiyatrik bozukluklarda normal ve patolojik kişilik yapıları ile kilit role sahip bir özellik olarak karşımıza çıkar ve bu nedenle de Voon ve arkadaşlarının (2006) bildirdiği gibi hem hasta hem de hastanın yakınları için olumsuz, yıkıcı sonuçlar ortaya çıkabilir.

Dürtüsellik birçok psikiyatrik hastalıkta görülmektedir. Dürtüselik, davranım bozukluğu, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, kişilik bozukluğu, madde ve alkol kötüye kullanımı, psikotik bozukluklar, bipolar bozukluklar, yeme bozuklukları ve demansı olan kişilerde, sağlıklı kontrol grupları ile karşılaştırıldığında daha yaygındır (Kısa ve ark., 2005).

Genetik etkenlerin sonucunda; Dürtüsellik ve agresyon gösteren kişilik özelliklerinin özkıyım davranışına neden olabileceği düşünölmektedir (Özalp, 2009). Hur ve Kim'in yaptığı bir araştırmaya göre de motor dürtüsellik gösteren majör depresif bozukluğu olan bireylerde anlamlı klinik özellikleri olarak; düşmanlık, öfke, mutsuzluklar görölebilir (Hur ve Kim, 2009).

Yapılan araştırmalar yetişkin dürtüselliğinde, çocukluk çağı travmalarının oldukça etkin olabileceğini ortaya koymaktadır (Cuomo ve ark., 2008).

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, örnekleme ve kullanılan ölçme araçları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Bu çalışmanın amacı; İlkokul çağı çocuklarında güvenli bağlanmanın ebeveyn dürtüsellığı ile ilişkisini araştırmaktır. Elde edilen bulgulara dayanarak; ilkokul çağı çocuklarda güvenli bağlanma ile ebeveyn dürtüsellığı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında anne çocuk bağlanması ve aile durumu incelendiği görülmüştür. Bu araştırmada da ilkokul çağı çocuklarını güvenli bağlanmanın ebeveyn dürtüsellığı ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

3.2 EVREN ÖRNEKLEMİ:

Bu araştırmanın evrenini; İstanbul ili yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının devam ettiği bir özel okulda, 6-10 yaş aralığındaki ilkokul öğrencileri ve ebeveynleri ile nörolojik bir hastalığı olmayan sağlıklı grup oluşturulmuştur. Örneklem ise uygun (convenience) örneklem tekniği kullanılarak çocukların ailelerinin izni alınarak 54 erkek çocuk , 46 kız çocuk ve 100 anne, 100 baba olmak üzere toplam 300 kişiden oluşmaktadır.

3.3 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma 2016 - 2017 yılında İstanbul ili Doğa Okulları Kurumunda 6-10 yaş aralığındaki ilkokul öğrencileri ve ebeveynleri ile nörolojik bir hastalığı olmayan sağlıklı kontrol grubu kriterleri dahilinde toplam 100 çocuğun ve 200 ebeveynin verdiği cevaplar ile sınırlıdır.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırma verileri bizzat araştırmacı tarafından toplama araçları kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Sosyodemografik Veri Formu, Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne ve Baba formu ve Barratt Dürtüsellik Ölçeği'dir.

3.4.1 Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu form, literatür bilgileri göz önünde bulundurularak araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. Araştırmacı tarafından, sağlıklı katılımcıların ebeveynleri ile yüz yüze görüşülerek doldurulan form, isim, soyisim, yaş, cinsiyet ve sınıf bilgileri içermektedir.

3.4.2 Barratt Dürtüsellik Ölçeği

Barratt (1959) tarafından geliştirilen ölçek Patton, Stanford ve Barratt (1995) tarafından şimdiki yapısına geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye geçerlik ve güvenirlik çalışması Güleç ve arkadaşları (2008) tarafından yapılmıştır. Barratt Dürtüsellik Ölçeği; dürtüselligi ölçmek için geliştirilmiş 1-4 arası likert tipi olan, 30 maddeden oluşan bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Bireyden yanıt olarak 'nadiren/hiçbir zaman', 'bazen', 'sıklıkla' ve 'hemen her zaman/her zaman' seçeneklerinden kendisine en uygun ifadeyi işaretlemesi istenir. Ölçek, Dikkat Eksikliği Dürtüselligi, Motor Dürtüsellik ve Plan Yapamama Dürtüselligi olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek dürtüsellik düzeyini göstermektedir. Ölçeğin alt ölçekler aşağıdaki gibi puanlanmaktadır. Altı çizili maddeler ters puanlanır.

Dikkat eksikliği dürtüselligi: 6-5-9-11-20-24-26-28

Motor dürtüsellik: 2-3-4-16-17-19-21-22-23-25-30

Plan yapamama: 1-7-8-10-12-13-14-15-18-27-29

3.4.3 Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği

Kerns, Klepac ve Cole (1996) tarafından geliştirilen, Sümer ve Anafarta-Şendağ (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan 15 maddelik bu ölçek, çocukların ebeveynlere karşı duyduğu güvenli bağlanma düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Maddeler anne ve baba için ayrı ayrı cevaplanabilmektedir. Ölçekte her madde için karşıt yönlü iki ifade bulunmaktadır (Bazı çocuklar... ama Bazı çocuklar...). Katılımcılardan, öncelikle kendilerini hangi ifadeye daha yakın hissettiklerini, daha sonra da bu ifadenin kendilerini ne kadar çok tanımladığını belirlemeleri istenmiştir (örn., “ Bazı çocuklar annelerine kolayca güvenirlir... ama... Bazı çocuklar annelerine güvenip güvenemeyecekleri konusunda emin değildirler”). Böylelikle 4 aralıklı ölçek üzerinden değerlendirilme yapılmıştır. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı anne formu için .84 ve baba formu için .88 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte ters puanlanan 1, 3, 4, 9, 10, 13, 15 maddeler ters çevrildikten sonra toplam puan alınır. Ölçekten alınan puanlar ebeveynlere karşı güvenli bağlanmayı göstermektedir.

3.5 İŞLEM

Araştırmada kullanılan ölçekler çocuk katılımcılara devam ettikleri okulda Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Biriminde çocuklarla yüz yüze görüşme yapılarak uygulanmıştır. Ebeveynler ise ölçeklerini kendileri uygulamışlardır. Kern'in Güvenli Bağlanma Ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışmaları 9-12 yaş aralığındaki çocuklarla yapıldığından, şimdiki çalışmada çocukların ölçeklerde yer alan ifadeleri kavramada zorlanma ihtimalleri düşünülerek araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme ile doldurulmuştur.

3.6 VERİ ANALİZİ

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak toplanan veriler SPSS v.21 (Statistical Package for Social Sciences) Programı ile istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Bağımsız değişkenler açısından ölçeklerden alınan puanların karşılaştırılmasında, Kolmogorov-Smirnov $p > 0,05$ ve Skewness-Kurtosis (-1, +1

aralığında kalanlar) için normal dağılan veriye uygun bağımsız örneklem t testi ile yürütülmüştür. Ölçeklerden alınan puanlar arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amacıyla Pearson korelasyon analizi yürütülmüştür.

4 BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına uygun olarak toplanan verilere uygulanan istatistiksel analizlere yer verilmiştir. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimleyici bulgular yer almaktadır. İkinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerine göre ölçeklerden aldıkları ortalama puanların karşılaştırıldığı bağımsız örneklem t testi bulguları verilmiştir. Üçüncü bölümde katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar arasındaki Pearson korelasyon analizi bulguları verilmiştir.

4.1 EBEVEYN VE ÇOCUKLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BETİMLEYİCİ BULGULAR

Tablo 1’de çocukların cinsiyetlerine göre ebeveynlerin ve çocukların yaş ortalamaları, standart sapmaları ve minimum-maksimum değerleri verilmiştir.

Kız çocuklarının yaş ortalaması $\bar{x}=7.13$, erkek çocukların yaş ortalaması $\bar{x}=7.22$ bulunmuştur. Çocukların tamamının yaş ortalaması $\bar{x}=7.18$ bulunmuştur.

Kız çocuklarının annelerinin yaş ortalaması $\bar{x}=34.83$, erkek çocukların annelerinin yaş ortalaması $\bar{x}=34.57$ bulunmuştur. Annelerin tamamının yaş ortalaması $\bar{x}=34.69$ bulunmuştur.

Kız çocuklarının babalarının yaş ortalaması $\bar{x}=37.37$, erkek çocukların babalarının yaş ortalaması $\bar{x}=37.35$ bulunmuştur. Babaların tamamının yaş ortalaması $\bar{x}=37.36$ bulunmuştur.

Tablo 1. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Ebeveynlerin ve Çocukların Yaş Ortalamaları ve Standart Sapmaları

		N	ORT	SS	MİN	MAKS
Yaş	Kız	46	7.13	1.128	6	9
	Erkek	54	7.22	1.093	6	9
	Toplam	100	7.18	1.104	6	9
Anne Yaş	Kız	46	34.83	2.619	30	42
	Erkek	54	34.57	2.689	30	40
	Toplam	100	34.69	2.646	30	42
Baba Yaş	Kız	46	37.37	3.635	31	47
	Erkek	54	37.35	3.298	31	46
	Toplam	100	37.36	3.439	31	47

Tablo 2’de çocukların cinsiyetlerine göre sınıflara dağılımları ve yüzdeleri verilmiştir.

Kız öğrencilerin %41.3’ü ve erkek öğrencilerin %33.3’ü birinci sınıf öğrencisidir. Kız öğrencilerin %19.6’sı ve erkek öğrencilerin %27.8’i ikinci sınıf öğrencisidir. Kız öğrencilerinin %23.9’u ve erkek öğrencilerin %22.2’si üçüncü sınıf öğrencisidir. Kız öğrencilerin %15.2’si ve erkek öğrencilerin %16.7’si dördüncü sınıf öğrencisidir.

Sınıflara göre dağılım ve yüzdelerine bakıldığında çocuk katılımcıların %37’si birinci sınıf, %24’i ikinci sınıf, %23’ü üçüncü sınıf ve %16’sı dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 2. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Sınıflara Dağılımları ve Yüzdeleri

Sınıf		Kız	Erkek	Toplam
1. Sınıf	n	19	18	37
	%	41.3%	33.3%	37.0%
2. Sınıf	n	9	15	24
	%	19.6%	27.8%	24.0%
3. Sınıf	n	11	12	23
	%	23.9%	22.2%	23.0%
4. Sınıf	n	7	9	16
	%	15.2%	16.7%	16.0%
Toplam	n	46	54	100
	%	100.0%	100.0%	100.0%

4.2 EBEVEYNLERİN VE ÇOCUKLARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE ÖLÇEKLERDEN ALDIKLARI PUANLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 3'te çocukların cinsiyetlerine göre Kern'nin Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar, standart sapmalar ve bağımsız örneklem t testi bulguları verilmiştir.

Çocukların cinsiyetlerine göre Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Anne Formundan aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=1.272$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Baba Formundan aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=1.432$; $p>.05$].

Tablo 3. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Kern'nin Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar, Standart Sapmalar ve t testi Bulguları

	Cinsiyet	N	ORT	SS	t	p
Anneye Güvenli Bağlanma	Kız	46	51.59	4.796	1.272	.206
	Erkek	54	50.19	6.022		
Babaya Güvenli Bağlanma	Kız	46	51.70	5.253	1.432	.155
	Erkek	54	49.80	7.572		

Tablo 4. Çocukların Cinsiyetlerine Göre Ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar, Standart Sapmalar ve t testi Bulguları

	Cinsiyet	N	ORT	SS	t	p
Anne DED	Kız	46	16.63	3.803	.444	.658
	Erkek	54	16.31	3.301		
Anne M	Kız	46	19.17	4.327	.987	.326
	Erkek	54	18.41	3.440		
Anne PY	Kız	46	30.17	6.744	1.168	.245
	Erkek	54	28.76	5.359		
Anne Dürtüsellik	Kız	46	65.98	12.067	1.169	.245
	Erkek	54	63.48	9.269		
Baba DED	Kız	46	16.80	3.769	-.920	.360
	Erkek	54	17.44	3.190		

Tablo 4. (devam) Çocukların Cinsiyetlerine Göre Ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden Aldıkları Ortalama Puanlar, Standart Sapmalar ve t testi Bulguları

Baba M	Kız	46	18.87	4.420	-.303	.763
	Erkek	54	19.13	4.157		
Baba PY	Kız	46	28.17	5.771	-.449	.654
	Erkek	54	28.69	5.586		
Baba Dürtüsellik	Kız	46	63.85	11.219	-.666	.507
	Erkek	54	65.26	9.985		

Tablo 4'te çocukların cinsiyetlerine göre anne ve babalarının Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar, standart sapmalar ve bağımsız örneklem t testi bulguları verilmiştir.

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Dikkat Eksikliği Dürtüselligi" alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=.444$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Motor Dürtüsellik" alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=.987$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Plan Yapamama Dürtüselligi" alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=1.168$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=1.169$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Dikkat Eksikliği Dürtüselligi" alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=-.920$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Motor Dürtüsellik” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=-.303$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Plan Yapamama Dürtüsellik” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=-.449$; $p>.05$].

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır [$t=-.666$; $p>.05$].

4.3 EBEVEYNLERİN DÜRTÜSELLİK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARIN GÜVENLİ BAĞLANMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Tablo 5’te ve Tablo 6’da ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği ve alt ölçeklerinden (DE: Dikkat Eksikliği; M: Motor Dürtüsellik; PY: Plan Yapamama) aldıkları puanlar ile Çocukların Kern’in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne (Anne GB) ve Baba (Baba GB) formundan aldıkları puanlar arasındaki Pearson korelasyon analizi bulguları verilmiştir.

Tablo 5. Ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar ile Çocukların Kern’in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne ve Baba Formlarından Aldıkları Puanlar Arasındaki Pearson Korelasyon Matrisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Anneye GB	-								
2. Babaya GB	.477**	-							
3. Anne DE	.088	.116	-						
4. Anne M	.105	.196	.567**	-					
5. Anne PY	.087	.168	.401**	.367**	-				
6. Anne Dürtüsellik	.116	.205*	.764**	.759**	.833**	-			

Tablo 5. (devam) Ebeveynlerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar ile Çocukların Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne ve Baba Formlarından Aldıkları Puanlar Arasındaki Pearson Korelasyon Matrisi

7. Baba DE	-.046	-.066	.099	.040	.029	.064	-		
8. Baba M	-.008	.014	.066	.140	.068	.112	.497**	-	
9. Baba PY	-.122	-.142	-.007	.035	.202*	.125	.293**	.476**	-
10. Baba Dürtüsellik	-.084	-.092	.056	.089	.146	.133	.686**	.822**	.824**

*p<.05

**p<.01

Çocukların Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne Formundan aldıkları puanlar ile Baba Formundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.477$; $p<.01$). Çocukların anneye güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça babaya güvenli bağlanma düzeyleri artmaktadır.

Çocukların Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Baba Formundan aldıkları puanlar ile Annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.205$; $p<.05$). Annelerin dürtüsellik düzeyleri arttıkça çocukların babaya güvenli bağlanma düzeyleri artmaktadır.

Tablo 6. Ebeveynlerin Dürtüsellik Düzeyleri ile Çocukların Anne ve Babalarına Güvenli Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişki

	Anneye GB	Babaya GB
Anne DE	.088	.116
Anne M	.105	.196
Anne PY	.087	.168
Anne Dürtüsellik	.116	.205*
Baba DE	-.046	-.066

Tablo 6. (devam) Ebeveynlerin Dürtüsellik Düzeyleri ile Çocukların Anne ve Babalarına Güvenli Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişki

Baba M	-.008	.014
Baba PY	-.122	-.142
Baba Dürtüsellik	-.084	-.092

*p<.05

**p<.01

Annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Plan Yapamama Dürtüselligi” alt ölçeğinden aldıkları puanlarla babaların “Plan Yapamama Dürtüselligi” alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=202$; $p<.05$). Annelerin plan yapamama dürtüsellikleri arttıkça babaların plan yapamama dürtüselligi artmaktadır.

Diğer değişkenler arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

5 TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1 TARTIŞMA

Çocukların cinsiyetlerine göre Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Anne Formundan aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu literatürle uyumlu değildir. Görgü, (2015) Çocukların bağlanma biçiminin; cinsiyet, okula devam etme süresine göre farklılaştığını bildirmiştir. Bize göre literatürle doğru orantılı olmamasının sebebi araştırmamdaki örneklem sayısının az olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Baba Formundan aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu literatürle uyumlu değildir. Farklı değişkenlerde bakıldığında Doğan (2016) cinsiyet değişkeni açısından bulgulara bakıldığında, erkek öğrencilerin puanları, kız öğrencilerin aldıkları puanlara göre anlamlı olarak daha düşüktür. Türkiye'de ergenlerin anne ve babaya bağlanmalarında cinsiyet ve bölgesel farklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bize göre literatürle doğru orantılı olmamasının sebebi araştırmamdaki örneklem sayısının az olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Dikkat Eksikliği Dürtüsellik" alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre annelerinin dikkat dürtüsellik ile ilgili araştırmaya ulaşamamıştır. Bize göre Kern'in güvenli bağlanma anne formu testör tarafından uygulandığından çocukların objektif yanıtlar vermemesinden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Motor Dürtüsellik" alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre annelerinin motor dürtüsellik ile ilgili araştırmaya ulaşamamıştır. Bize göre Kern'in güvenli bağlanma anne formu testör tarafından uygulandığından çocukların objektif yanıtlar vermemesinden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Plan Yapamama Dürtüselligi” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre annelerinin plan yapamama dürtüselligi ile ilgili araştırmaya ulaşılamamıştır. Bize göre Kern’in güvenli bağlanma anne formu testör tarafından uygulandığından çocukların objektif yanıtlar vermemesinden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre annelerin barrat dürtüsellik ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bize göre çocukların cinsiyet farkı anne dürtüselligini etkilemiyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Dikkat Eksikliği Dürtüselligi” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre babaların dikkat dürtüselligi ile ilgili araştırmaya ulaşılamamıştır. Bize göre Kern’in güvenli bağlanma baba formu testör tarafından uygulandığından çocukların objektif yanıtlar vermemesinden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Motor Dürtüsellik” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre annelerinin motor dürtüselligi ile ilgili araştırmaya ulaşılamamıştır. Bize göre Kern’in güvenli bağlanma baba formu testör tarafından uygulandığından çocukların objektif yanıtlar vermemesinden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeği “Plan Yapamama Dürtüselligi” alt ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre babalarının plan yapamama dürtüselligi ile ilgili araştırmaya ulaşılamamıştır. Bize göre Kern’in güvenli bağlanma baba formu testör tarafından uygulandığından çocukların objektif yanıtlar vermemesinden dolayı kaynaklanıyor olabilir.

Çocukların cinsiyetlerine göre babaların Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Literatür

araştırıldığında çocukların cinsiyetlerine göre babaların barrat dürtüsellik ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamaları ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bize göre çocukların cinsiyet farkı baba dürtüsellikliğini etkilemiyor olabilir.

Çocukların Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Anne Formundan aldıkları puanlar ile Baba Formundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Çocukların anneye güvenli bağlanma düzeyleri arttıkça babaya güvenli bağlanma düzeyleri artmaktadır. Literatür ile uyumludur. Farklı değişken ile bakıldığında Aracı(2012) erken ergenlik dönemindeki bireylerde anneye bağlanma düzeyi arttıkça babaya bağlanma düzeyi de artmakta olduğunu bulgulamıştır. Bize göre anne temel bağlanma imgesi olduğundan dolayı anne ile güvenli bağlanma geliştiren çocuklar diğer ilişkilerinde de güvenli bağlanma stilini deneyimlediğinden dolayı babaya güvenli bağlanma geliştirmiş olduğu düşünülmektedir.

Çocukların Kern'in Ebeveyne Güvenli Bağlanma Ölçeği Baba Formundan aldıkları puanlar ile Annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Annelerin dürtüsellik düzeyleri arttıkça çocukların babaya güvenli bağlanma düzeyleri artmaktadır. Literatüre bakıldığında annelerin dürtüsellik düzeyleri ve babaya güvenli, bağlanma düzeyleri ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bize göre, bir bağlanma imgesine ihtiyaç duyan çocuk birincil bakım veren annenin ilgisine, korumasına, dayanağına ihtiyacı vardır. Çocuğun bu ihtiyacını karşılaması beklenen annenin dürtüsel davranışlar göstermesi çocuğun babaya güvenli bağlanma geliştirmesine sebep olabilir. Çiftlerden birisinin labil olması diğerinin stabil olmasını gerektirdiğinden bu beklenen bir sonuçtur.

Annelerin Barratt Dürtüsellik Ölçeği "Plan Yapamama Dürtüsellikliğı" alt ölçeğinden aldıkları puanlarla babaların "Plan Yapamama Dürtüsellikliğı" alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Annelerin plan yapamama dürtüsellikleri arttıkça babaların plan yapamama dürtüsellikliğı artmaktadır. Literatürde anne ve babaların plan yapamama dürtüsellikliğı arasındaki ilişkiye dair çalışmalara rastlanmamıştır. Plan yapamama altında yoğun kaygı yatıyor olabilir ve bireyler arasında kaygının bulaşıcı olduğu

düşünüldüğünde çiftler arasında kaygıya bağlı olarak bulaşıcı dürtüsellik ortaya çıkması beklenebilir. Bunun için yapılabilecek diğer bir açıklama da plan yapamama dürtüsellikinin altında yatan problem yürütücü işlevlerdeki sorunlar olabilir. Yürütücü işlevlerinde problem olan çiftlerin birlikte yaşamalarının daha kolay olması plan yapamama dürtüsellikinin birlikte görülmesine neden oluyor olabilir.

5.2 SONUÇ

Sonuç olarak, bu araştırmada, çocukların annelere güvenli bağlama düzeyleri arttıkça babaya güvenli bağlanma düzeyleri artmaktadır diğer yandan annelerin dürtüsellik düzeyleri arttıkça babaya güvenli bağlanma artmaktadır ve annede plan yapamama dürtüsellik arttıkça babanın plan yapamama dürtüsellik artmaktadır. Bu bulgular anne ve babanın davranışlarının birbirlerini olumlu ya da olumsuz etkileyebileceğini, annenin bulunmadığı durumda çocuğun baba ile de güvenli bağlanma kurabileceğini göstermektedir.

ÖNERİLER

Bundan sonra özellikle okuma yazma bilmeyen çocuklarla yapılacak araştırmalarda testörden ve çocuk arasındaki ilişkiden kaynaklanabilecek karıştırıcı değişkenlerin etkisinin kontrol edilmesi edilmelidir. Bu çalışmada zaman zaman çocukların verdikleri yanıtlarda araştırmacının beklediği yanıtları verdikleri düşünülmüştür. Kern'in güvenli bağlanma ölçeğine ilişkin geçerlik güvenirlik çalışmaları 9-12 yaş çocuklarını kapsadığından aynı ölçeğin 6-9 yaş için de geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması uygun olacaktır. Araştırma verileri Kern'in güvenli bağlanma ölçeğindeki sorular çocuklara yüz yüze sorulmuş ve çocukların soruları anlayarak yanıtladıkları görülmüştür. Kern'in güvenli bağlanma ölçeği her bir çocuğa anne ve baba için ayrı formlar olarak uygulandığından iki kez uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması için en azından 400 çocuğa uygulama yapılması gerektiğinden böyle bir çalışmanın kaynaklarının sağlanması zor olabilir.

KAYNAKLAR

- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments Beyond Infancy. *American Psychologist*, 44, 709-716
- Aracı, A.(2012). Erken Ergenlik Dönemindeki Bireylerde Anne- Baba ve Arkadaşlara Bağlanma ile Saldırganlık Düzeyinin İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Aron, A.R., Robbins, T.W, Poldrack, R.A.(2004). Inhibition and the right inferior frontal cortex. *Trends Cogn Sci*; 8(4), 170-177.
- Barratt, E.S. (1985). Impulsiveness defined within a systems model of personality. In: Speilburger, E.P., Butcher, J.N. ed. *Advances in personality assessment*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Sociates, 113-32
- Barratt, E.S., Patton, J.H. (1983). Impulsivity: cognitive, behavioral, and psychophysiological correlates, In: Zuckerman M, ed. *Biological Basis of Sensation-Seeking, Impulsivity, and Anxiety*. Lawrence Erlbaum Associates: Hillsdale NJ, 77-116.
- Bechara, A., Damasio, H., ve Damasio, A.R. (2000). Emotion, decision and the orbitofrontal cortex. *Cereb Cortex*; 10, 295–307.
- Bowlby, J. (1951). *Maternal Care and Mental Health*. Geneva: World Health Organization. / Bretherton, I. (1992). *The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth*. *Developmental Psychology*. 28, 759-
- Bowlby, J. (1958). The Nature of a Child's Tie to His Mother. *International Journal of Psycho-Analysis*: 39, 350-373.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss: Vol.1 Attachment*, New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss, Separation Anxiety and Anger*. New York, Basic Books.
- Bowlby, J. (1980), *Attachment and Loss: Vol.3. Loss: Sadness and Depression*, New York: Basic Bokks.
- Bowlby, J. (2012). Bağlanma ve Kaybetme, Pinhan Yayıncılık, İstanbul Br J Soc Psychol, 30, 273-91.
- Bretherton, Inge. (1992), “The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth”, *Devopmental Psiychology*, 28, 759-775.
- Brockington I. Postpartum psychiatric disorders. *Lancet*. 2004; 363: 303-10.
- Campos, J., J., Barret, K., Lamb, M., E., Goldsmith, H., H., & Stenberg, C., (1983). *Handbook of Child Psychology: Vol.2 İnfancy and Developmental Psychobiology, Socioemotional Development In P. H. Mussen (Ed.)*, Newyork: Wiley. 424935 fy
- Carver, C., Scheier, M. (1998). *Perspectives on psychology*, Cambridge

- Corruble, E., Benyamina, A., Bayle, F., et al.(2003). Understanding impulsivity in severe depression? A psychometrical contribution Prog Neuropsychopharmacol. Biol Psychiatry .27(5); 829-833.
- Cuomo, C., Sarchiapone, M., Giannantonio, M.D., et al.(2008). Aggression, impulsivity personality traits, and childhood trauma of prisoners with substance abuse and addiction. Am J Drug Alcohol Abuse; 34(3), 339-45.
- Çelen, H., N., Yıldız, H., Berk, Ş. (2008). “Çocuk ve Annenin Bağlanma Düzeyleri ile Çocuk Anne Etkileşim Örüntüleri Arasındaki İlişki”, Maltepe Üniversitesi, ÇOKAUM 6. Kongresi.
- Daruna, J.H., Barnes, P.A. (1993). A neurodevelopmental viwe of impulsivity. In: McCown W, Johnson JL, Shure MB ed. The impulsive client: Theory, research and treatment. Washington, DC: American Psychological Association.
- Doğan, T. (2016). Ergenlerde Ana- Babaya Bağlanma: Türkiye Profili. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar; 8(4):406-49.
- Evenden, J. 1999. Impulsivity: A Discussion of Clinical and Experimental Findings, Journal of Psychopharmacology 13(2), 180-192 <http://jop.sagepub.com/> erişim tarihi: 05.11.2016.
- Figueiredo B, Costa R. Mother's stress, mood and emotional involvement with the infant, 3 months before and 3 months after childbirth. Arch Womens Ment Health. 2009; 12: 143-153
- Fisher J, Feekery C, Rowe H. Treatment of maternal mood disorder and infant behaviour disturbance in an Australian private mothercraft unit, a follow-up study. Arch Womens Ment Health. 2004; 7: 89-93.
- Garland, M.R., Hallahan, B.(2006). Essential fatty acids and their role in conditions characterised by impulsivity. Int Rev Psychiatry, 18, 99-105
- Goulet C, Bell L, St Cry Tribble, Paul D, Lang A. “A Concept Analysis of Parent-Infant Attachment”. Journal of Advanced Nurning, 1998; 28: 1071- 1081
- Güngör, D. (2000). Bağlanma Stillerinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklararası Aktarımında Anababalık Stillerinin Rolü. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Psikoloji Doktora Tezi.
- Hazan, C., Shaver, P., R., (1994). Bağlanma: Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve. Çev: Dönmez. Psychological Inquiry, 5(1), 1-2.
- Hazan, C., Shaver, P.R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. Psychological Inquiry, 5(1), 22.
- Herpertz, S., SASS, H.(1997). Impulsivität und Impulskontrolle. Nervenarzt ; 68, 171-83.
- HO, M.Y., Mobini, S., Chiang, T.J. (1999). Theory and method in the quantitativeanalysis of “impulsive choice” behaviour: implications for psychopharmacology. Psychopharmacol; 146(4), 362-72
- Hollander, E., Evers, M. (2001). New developments in impulsivity. 358, 949-950

- Hollander, E., Stein, D.J. (2006). *Clinical Manual of Impulse-Control Disorders*. Arlington, American Psychiatric Publishing.
- Hur, J.W., Kim, Y.K.(2009). Comparison of Clinical Features and Personality Dimensions between Patients with Major Depressive Disorder and Normal Control. *Psychiatry Investig*; 6, 150-155.
- Jeager E, Hahn NB, Weinraub M. "Attachment in Adult Daughters of Alcoholic Fathers". *Addiction*, 2000; 95: 267-276
- Kantarıcı, D. (2009). Evli bireylerin bağlanma stillerine göre adatma eğilimleri ve çatışma yönetim biçimlerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S., Üstündağ, M. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji, *Current Approaches in Psychiatry*, 3 (2), 321-342
- Kısa, C., Yıldırım, S.G., Goka, E.(2005). Ataklık ve Ruhsal Bozukluklar. *Türk Psikiyatri Derg*;16(1), 46-54.
- Lynam., et al. (2000). Lynam, D.R, Caspi, A., Moffit, T.E., Wikström, P.O., Loeber. R., Novak. S. (2009).The interaction between impulsivity and neighborhood context on offending: the effects of impulsivity are stronger in poorer neighborhoods. *Journal of Abnormal Psychology*. 109:563–574. doi: 10.1037/0021-843X.109.4.563.
- Masterson F.J. (2008). Bağlanma Kuramı ve Nörobiyolojik Kendilik Gelişimi Açısından Kişilik Bozuklukları, 19-21.
- Matthey S, Speyer J. Changes in unsettled infant sleep and maternal mood following admission to a parentcraft residential unit. *Early Hum Dev*. 2008; 84: 623-629.
- Mikulincer, M. ve Erev I. (1991). Attachment Styles and the Structure of Romantic Love.
- Modestin J. The Psychodynamic Aspects of Suicidal Behavior. *Psychother Psychosom Med Psychol* 1992; 42:430-435.
- Moeller, et al. (2001) Moeller, F.G., Barratt, E.S., Dougherty, D.M., Schmitz, J.M., Swann, A.C.(2001). Psychiatric aspects of impulsivity. *American Journal of Psychiatry of the Psychodynamic Approach to Personality*. J Res Pers, 39, 22-45.
- Odağ C. İntihar (Özkıyım) Tanım- Kuram-Sağaltım, İzmir Psikiyatri Derneği Yayınları, 1995, ss. 84-95
- Özalp, E.(2009). İntihar Davranışının Genetii. *Türk Psikiyatri Dergisi*; 20(1):85- 93.
- Patton, J. H., Stanford M. S., Barratt E. S. (1995). Factor structure of the Barratt impulsiveness scale. *Journal of Clinical Psychology*, 51, 768–774
- Pickover S. "Breaking the Cycle: A Clinical Example of Disrupting an Insecure Attachment System". *Journal of Mental Health Counselling*, 2002; 24: 358-366.
- Pruett kd. Role of the Father. *Pediatrics*. 1998; 102: 1253-1261.

- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2004). Attachment Theory and Research: Resurrection
- Stahl, S.M. and N. Muntner. (2013). Stahl's essential psychopharmacology : neuroscientific basis and practical applications. Fourth edition. ed., Cambridge: Cambridge University Press. xv, 608 pages.
- Stanford. M. S., Mathias, C. W., Dougherty D. M., Lake S. L., Anderson N. E., Patton J. H. (2009). Fifty years of the Barratt Impulsiveness Scale: An update and review. *Personality and Individual Differences*, 47, 385–395.
- Sümer, N. Ve Güngör, D. (1999). Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14, 35-58.
- Tüzün, O., Sayar, K.(2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*: 19(1); 24-39. Von Diemen, L., Szobot, C. M., Kessler F., & Pechansky F. (2007). Adaptation and construct validation of the Barratt Impulsiveness Scale (BIS 11) to Brazilian Portuguese for use in adolescents. *Revista Brasileira de Psiquiatria*, 29, 153–156.
- Waters, H.S. ve Waters, E. (2006). The Attachment Working Models Concept: Among Other Things, We Build Script-like Representations of Secure Base Experiences. *Attachment and Human Development*, 8 (3), 185-197
- Whiteside, S.P., Lynam, D.R.(2001). The Five Factor Model and impulsivity: Using a Structural Model of Personality to Understand impulsivity, *Personality and Individual Differences*, 30 669-689.
- Winnicott, W.D. (1998). *Oyun ve Gerçeklik, Metis Ötekini Dinlemek Yayınları*, 10-11.
- Yargıç, İ., Ersoy, E., Batmaz Oflaz, S.(2011). UPPS Dürtüsel Davranış Ölçeği ile Psikiyatri Hastalarında Dürtüsellik Ölçümü, *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21(2), 139-46,
- Zerenoğlu, L. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleriyle Çocuklukta Yaşadıkları Yaşantıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir*

EKLER

EK-1

Barratt Dürtüsellik Ölçeği

Açıklamalar: İnsanlar farklı durumlarda gösterdiği düşünce ve davranışları ile birbirlerinden ayrılırlar. Bu test bazı durumlarda nasıl düşündüğünüzü ve davrandığınızı ölçen bir testtir. Lütfen her cümleyi okuyunuz ve busayfanınsağındaki, size en uygun daire içine X koyunuz. Cevaplamak için çok zaman ayırmayınız. Hızlı ve dürüstçe cevap veriniz.

	Nadiren/ Hiçbir zaman	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
1. İşlerimi dikkatle planlarım	-	-	-	-
2. Düşünmeden iş yaparım	-	-	-	-
3. Hızla karar veririm	-	-	-	-
4. Hiç bir şeyi dert etmem	-	-	-	-
5. Dikkat etmem	-	-	-	-
6. Uçuşan düşüncelerim var	-	-	-	-
7. Seyahatlerimi çok önceden planlarım	-	-	-	-
8. Kendimi kontrol edebilirim.	-	-	-	-
9. Kolayca konsantre olurum	-	-	-	-
10. Düzenli para biriktirim	-	-	-	-
11. Derslerde veya oyunlarda yerimdeduramam	-	-	-	-
12. Dikkatli düşünen birisiyim	-	-	-	-
13. İş güvenliğine dikkat ederim	-	-	-	-
14. Düşünmeden bir şeyler söylerim	-	-	-	-
15. Karmaşık problemler üzerine düşünmeyiseverim.	-	-	-	-
16. Sık sık iş değiştiririm	-	-	-	-
17. Düşünmeden hareket ederim	-	-	-	-
18. Zor problemler çözmek gerektiğinde kolayca sıkılırım.	-	-	-	-
19. Aklıma estiği gibi hareket ederim	-	-	-	-
20. Düşünerek hareket ederim	-	-	-	-
21. Sıklıkla evimi değiştiririm	-	-	-	-

22. Düşünmeden alışveriş yaparım	-	-	-	-
23. Aynı anda sadece bir tek şey düşünebilirim.	-	-	-	-
24. Hobilerimi değiştiririm	-	-	-	-
25. Kazandığımdan daha fazla harcarım.	-	-	-	-
26. Düşünürken sıkı klazihnimde konuyla ilgisiz düşünceler oluşur.	-	-	-	-
27. Şu an ile gelecekte daha fazla ilgilenirim.	-	-	-	-
28. Derslerde veya sinemada rahat oturamam.	-	-	-	-
29. Yap-boz/puzzle çözmeyi severim	-	-	-	-
30. Geleceğini düşünen birisiyim	-	-	-	-

EK-2

Kerns Güvenli Bağlama Ölçeği Anne Formu (Kern's Security Scale; KSS)

Bu ölçek toplam 15 maddeden oluşmakta ve çocukların ebeveynlere karşı duyduğu güvenli bağlanma düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçekte her madde için karşıt yönlü iki ifade bulunmaktadır (Bazı çocuklar... ama Bazı çocuklar...). Katılımcılardan, öncelikle "AMA" yazan kutunun hemen sağında ve solunda tanımlanan iki çocuk tipinden hangisine daha çok benzediğine karar vermesi istenmektedir. Daha sonra da seçtiği tarafa gidip tarif edilen çocuğa ne kadar benzediğini belirtmesi istenmektedir.

Ters yönde yazılmış yedi madde yeniden kodlandıktan sonra ölçek toplam puan üzerinden (15-60 arasında değişen puanlarla) ya da madde sayısına bölünerek ortalama değerler üzerinden (1-4 arasında değişen puanlarla) değerlendirilebilir. Yüksek puanlar ebeveynlere karşı güvenli bağlanmaya karşılık gelmektedir.

Ters kodlanan maddeler: 1, 3, 4, 9, 10, 13, 15

Önemli Not: Maddelerdeki 'anne' ve 'baba' ifadeleri değiştirilerek anne ve baba için ayrı formlar oluşturulabilir.

Ölçek Maddeleri;

1.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerine kolayca güvenirler.	AMA	Bazı çocuklar annelerine güvenip güvenemeyecekleri konusunda emin değildirlir.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

2.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar yaptıkları her şeye annelerinin çok karıştığını düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar kendi başlarına bir şeyler yapmalarına annelerinin izin verdiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	--	---	---

3.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar için annelerinin yardım edeceğine inanmak kolaydır.	AMA	Bazı çocuklar için annelerinin yardım edeceğine inanmak zordur.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	--	---	---

4.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onlarla yeterince zaman geçirdiğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onlarla yeterince zaman geçirmediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	--	---	---

5.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerine ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten pek hoşlanmazlar.	AMA	Bazı çocuklar annelerine ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten hoşlanırlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

6.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar her şeyde annelerine ihtiyaç duymaz.	AMA	Bazı çocuklar annelerine hemen hemen her şey için ihtiyaç duyar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

7.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke anneme daha yakın olabilseydim” derler.	AMA	Bazı çocuklar annelerine olan yakınlıklarıyla mutludurlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

8.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onları gerçekten sevmediğinden endişe duyarlar.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları sevdiğinden emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

9.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onları anladığını hissederler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları anlamadığını hissederler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	---	-----	---	--	--

10.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin onları terk etmeyeceğinden gerçekten emindirler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları terk edebileceğinden bazen endişelenirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	---	-----	--	--	--

11.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında annelerinin yanlarında olamayacağını düşünerek endişelenirler.	AMA	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında annelerinin yanlarında olacağından emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	---	-----	---	--	--

12.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar annelerinin kendilerini dinlemediğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onları gerçekten dinlediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	--	-----	---	--	--

13.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar üzgün olduklarında annelerinin yanına giderler.	AMA	Bazı çocuklar üzgün olduklarında annelerinin yanına pek gitmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	--	-----	---	--	--

14.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke annem sorunlarımla daha çok ilgilense” derler.	AMA	Bazı çocuklar annelerinin onlara yeterince yardım ettiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	--	-----	---	--	--

15.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar anneleri etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissederler.	AMA	Bazı çocuklar anneleri etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissetmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
--	--	---	-----	--	--	--

EK-3

Kerns Güvenli Bağlama Ölçeği Baba Formu (Kern's Security Scale; KSS)

Bu ölçek toplam 15 maddeden oluşmakta ve çocukların ebeveynlere karşı duyduğu güvenli bağlanma düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçekte her madde için karşıt yönlü iki ifade bulunmaktadır (Bazı çocuklar... ama Bazı çocuklar...). Katılımcılardan, öncelikle "AMA" yazan kutunun hemen sağında ve solunda tanımlanan iki çocuk tipinden hangisine daha çok benzediğine karar vermesi istenmektedir. Daha sonra da seçtiği tarafa gidip tarif edilen çocuğa ne kadar benzediğini belirtmesi istenmektedir.

Ters yönde yazılmış yedi madde yeniden kodlandıktan sonra ölçek toplam puan üzerinden (15-60 arasında değişen puanlarla) ya da madde sayısına bölünerek ortalama değerler üzerinden (1-4 arasında değişen puanlarla) değerlendirilebilir. Yüksek puanlar ebeveynlere karşı güvenli bağlanmaya karşılık gelmektedir.

Ters kodlanan maddeler: 1, 3, 4, 9, 10, 13, 15

Önemli Not: Maddelerdeki 'anne' ve 'baba' ifadeleri değiştirilerek anne ve baba için ayrı formlar oluşturulabilir.

Ölçek Maddeleri:

1.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarına kolayca güvenirlir.	AMA	Bazı çocuklar babalarına güvenip güvenemeyecekleri konusunda emin değildirlir.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

2.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar yaptıkları her şeye babalarının çok karıştığını düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar kendi başlarına bir şeyler yapmalarına babalarının izin verdiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	--	---	---

3.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar için babalarının yardım edeceğine inanmak kolaydır.	AMA	Bazı çocuklar için babalarının yardım edeceğine inanmak zordur.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	--	---	---

4.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onlarla yeterince zaman geçirdiğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onlarla yeterince zaman geçirmediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	--	---	---

5.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarına ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten pek hoşlanmazlar.	AMA	Bazı çocuklar babalarına ne düşündüklerini veya hissettiklerini söylemekten hoşlanırlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

6.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar her şeyde babalarına ihtiyaç duymaz.	AMA	Bazı çocuklar babalarına hemen hemen her şey için ihtiyaç duvar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

7.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke babama daha yakın olabilseydim” derler.	AMA	Bazı çocuklar babalarına olan yakınlıklarıyla mutludurlar.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

8.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onları gerçekten sevmediğinden endişe duyarlar.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları sevdiğinden	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

9.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onları anladığını hissederler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları anlamadığını hissederler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

10.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının onları terk etmeyeceğinden gerçekten emindirler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları terk edebileceğinden bazen endişelenirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	--	---	---

11.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında babalarının yanlarında olamayacağını düşünerek endişelenirler.	AMA	Bazı çocuklar ihtiyaç duyduklarında babalarının yanlarında olacağından emindirler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	---	---	---

12.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babalarının kendilerini dinlemediğini düşünürler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onları gerçekten dinlediğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

13.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar üzgün olduklarında babalarının yanına giderler.	AMA	Bazı çocuklar üzgün olduklarında babalarının yanına pek gitmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

14.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar “Keşke babam sorunlarımla daha çok ilgilense” derler.	AMA	Bazı çocuklar babalarının onlara yeterince yardım ettiğini düşünürler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	--	-----	---	---	---

15.

Bana çok benziyor ☐	Bana biraz benziyor ☐	Bazı çocuklar babaları etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissederler.	AMA	Bazı çocuklar babaları etrafta olduğunda kendilerini daha iyi hissetmezler.	Bana biraz benziyor ☐	Bana çok benziyor ☐
---	---	---	-----	--	---	---

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Bu araştırma "İlkokul Çağı Çocuklarda Güvenli bağlanmanın Ebeveyn Dürtüsellığı ile İlişkisi" başlıklı yüksek lisans tezi için bilgi toplama amacıyla yapılmaktadır. Ekte bulunan Barratt Ölçeğinin tamamını samimi ve eksiksiz bir biçimde yanıtlayınız. Katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

ANNE

Adı/Soyadı:

Sağ/Ölü:

Yaş:

Mesleği:

Cep No:

BABA

Adı/Soyadı:

Sağ/Ölü:

Yaş:

Mesleği:

Cep No:

- Çocuğun Adı / Soyadı:
- Çocuğun Yaşı:
- Çocuğun sınıfı:
- Anne- Baba Birlikte / Boşanmış:

Kronik Hastalık :

ÖZGEÇMİŞ

EBRU AKYOL

Adres Bilgileri : Türkiye – İstanbul

Cep Telefonu : 0 (532) 677 14 92

E-Posta : ebruakyol89@gmail.com

KİŞİSEL BİLGİLER

Çalışma Durumu :Çalışıyor

Eğitim Durumu :Yüksek lisans (Tez aşamasında)

Medeni Durumu :Bekar

Doğum Tarihi :04.12.1989

Sürücü Belgesi :B

EĞİTİM BİLGİLERİ

Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji (Tez aşamasında)

Üniversite (Lisans) TC. Maltepe Üniversitesi

2008-2014 Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

İŞ TECRÜBESİ

- **Tanı Terapi Enstitüsü (devam ediyor)**
- **NP İstanbul Nöropsikiyatri Hastanesi – Klinik Psikolog stajyer (2016)**
- **Özel Batışehir Doğa Okulları (09.2015 - 2016)**
- **Nursel Özdemir Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (07.2013 - 09.2013)**

Engelli öğrencilerimizin bireysel ders eğitmenliği, veli görüşmeleri ve psikolojik yardım hizmetleri yapıldı.

▪ **Marmara Koleji (03.2013 - 06.2013)**

Lise öğrencilerine bireysel danışmanlık uygulamaları yapıldı. Öğrencilere TYT (Temel Yetenek Testi) uygulaması ile sonuç grafik dokümanları hazırlandı.

▪ **Alzheimer Derneği(10.2012 - 05.2013)**

Hasta yakını görüşmeleri ve Gündüz Bakım Evi etkinlikleri (Maslak Kasrı sosyal aktiviteleri)

Belirlenen hasta yakınları ile yapılan görüşmeler sonucunda, hasta ve hasta yakını arasındaki gelişim dönemleri baz alınarak psikanalitik kuram liderliğinde raporlandırıldı.

▪ **Güzide Yılmaz İlköğretim Okulu (10.2012 - 12.2012)**

▪ **Handan Hayrettin Yelkikanat Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi (03.2012 - 05.2012)**

▪ **Dumlupınar İlköğretim Okulu (10.2011 - 12.2011)**

KATILDIĞI KURS VE SEMİNERLER

▪ **EMDR I. Düzey Eğitimi**

(Prof. Dr. Emre Konuk, Davranış Bilimleri Enstitüsü)

▪ **Rorschach, CAT ve TAT Tstleri ile Çocuğun ruhsal İşleyişinin Değerlendirilmesi**

(Yrd. Doç. Dr. Neslihan Zabcı, Rorschach ve Projektif Testler Derneği)

▪ **CAS (Cognitive Assessment System) Sertifika Programı**

(İstanbul Üniversitesi Sürekli Eğitim ve Araştırma Merkezi)

▪ **Çocuk Çizimlerinin Projektif Değerlendirilmesi**

(Uzm. Psikolog Funda Akkapulu, Rorschach ve Projektif Testler Derneği)

▪ **Çocuklarda Bilişsel Davranışçı Terapi Eğitimi (Yrd. Doç. Dr. Nevin Dölek)**

▪ **Oyun Terapisi Eğitimi I. Modül**

(Uzm. Psk. Birgül Emiroğlu, Oyun Terapileri Derneği)

▪ **Oyun Terapisi Eğitimi II. Modül Yapılandırılmış Oyun Terapisi Teknikleri**

(Rebeca Chow, MA, LCPC, LPC, RPT/S) Mart 2015

Davranış Problemleri ve Oyun Terapisi Teknikleri
DEHB Oyun Terapisi Teknikleri
Boşanmış Ailelerin Çocukları İçin Oyun Terapisi Teknikleri
Kaygı Bozukluğu ve Oyun Terapisi Teknikleri
İstismara Uğramış Çocuklarda Oyun Terapisi Teknikleri
Kısa Süreli Oyun Terapisi Teknikleri

- **Süpervizyonlu Çocuk Testleri Eğitimi (Uluslararası Psikologlar Derneği)**
Agte, Frankfurter, Bender Gestalt, Benton, Metropolitan, Hacettepe Kişilik
Envanterleri
- **AÇEV Anne Destek Programı eğitim semineri (17-26 Kasım 2014)**
- **14. Çocuk Psikanaliz Günleri: Çocukta ve Ergenlikte Yeme Bozuklukları Kongresi**

İstanbul Psikanaliz Derneği - İstanbul Çocuk ve Ergen Psikanalitik
Psikoterapiler Derneği (24.03.2017 - 25.03.2017)

- **11. Çocuk Psikanalizi Günleri: Babalık İşlevi**

İstanbul Psikanaliz Derneği - İstanbul Çocuk ve Ergen Psikanalitik
Psikoterapiler Derneği (21.03.2014 - 22.03.2014)

- **9.Okul ve Psikanaliz Sempozyumu "Öğrenme ilişkileri"**

Özel Amerikan Robert Koleji-İstanbul Psikanaliz Derneği (02.2016)

- **7.Okul ve Psikanaliz Sempozyumu "Değişen beden,
değişen duygular, değişen algılar."**

Özel Amerikan Robert Koleji-İstanbul Psikanaliz Derneği (02.2014)

- **6.Okul ve Psikanaliz Sempozyumu "İntihar ve intiharın
önlenmesi"**

Özel Amerikan Robert Koleji-İstanbul Psikanaliz Derneği (02.2013)

- **5.Okul ve Psikanaliz Sempozyumu "Okul gerçekten bir
aile midir?"**

Özel Amerikan Robert Koleji-İstanbul Psikanaliz Derneği (02.2012)

- **VII. Ulusal Psikolojik ve Rehberlik Öğrenci Kongresi**

Güncel Yaşamda Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

(16-18 Temmuz 2010)

DERNEKLER

- **Türk PDR Derneği**
- **AÇEV (Anne Çocuk Eğitim Vakfı)**

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce: Başlangıç

BİLGİSAYAR BİLGİSİ

Microsoft Office Programları

